

**ICHKI ISHLAR ORGANLARINING TEZKOR-QIDIRUV XIZMATINI
BOSHQA SOHAVIY XIZMATLAR BILAN HAMKORLIGI**

Abdusattorov Axror Azamjon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 3-kurs kursanti

Toshkent. sh

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20661525>

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada ichki ishlar organlarining tezkor-qidiruv xizmati (TQX) faoliyatini samarali tashkil etishda tizimdagi boshqa sohaviy xizmatlar — tergov, huquqbuzarliklar profilaktikasi, patrul-post xizmati hamda ekspert-kriminalistika bo'linmalari bilan hamkorligining ma'muriy-huquqiy, tashkiliy va taktik mexanizmlari kompleks tahlil qilingan. Og'ir va o'ta og'ir jinoyatlarni issiq izidan fosh etishda tezkor-tergov guruhlarining (TTG) hamjihatligi, idoraviy axborot almashinuvi hamda "High-tech policing" usullarining o'рни ilmiy asoslangan. Shuningdek, xizmatlararo hamkorlikni raqamlashtirish, xususan "E-Jinoiy ish" va "E-Qidiruv" tizimlari integratsiyasi yuzasidan tahlillar keltirilgan. AQSh (Fusion Centers), Buyuk Britaniya (NIM), Germaniya va Janubiy Koreya davlatlarining politsiya tuzilmalaridagi ichki va idoralararo hamkorlik borasidagi ilg'or xorij tajribasi qiyosiy o'rganilib, O'zbekiston milliy huquqni qo'llash amaliyotini takomillashtirish bo'yicha aniq ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tezkor-qidiruv xizmati, sohaviy xizmatlar, idoraviy hamkorlik, tergov, profilaktika inspektori, E-Jinoiy ish, High-tech policing, jinoyatlarni fosh etish, xorij tajribasi.

Аннотация: В данной научной статье проводится комплексный анализ административно-правовых, организационных и тактических механизмов взаимодействия оперативно-розыскной службы (ОРС) органов внутренних дел с другими отраслевыми службами системы — следствием, профилактикой правонарушений, патрульно-постовой службой и экспертно-

Contact: 99 826 99 56

криминалистическими подразделениями. Научно обоснована роль сплоченности следственно-оперативных групп (СОГ), ведомственного обмена информацией и методов «High-tech policing» в раскрытии тяжких и особо тяжких преступлений по горячим следам. Также представлены аналитические выводы по цифровизации межслужебного взаимодействия, в частности интеграции систем «Е-Уголовное дело» и «Е-Розыск». Изучен передовой зарубежный опыт внутреннего и межведомственного взаимодействия полицейских структур США (Fusion Centers), Великобритании (NIM), Германии и Южной Кореи, разработаны конкретные научно-практические предложения по совершенствованию национальной правоприменительной практики Узбекистана.

Ключевые слова: оперативно-розыскная служба, отраслевые службы, ведомственное взаимодействие, следствие, инспектор профилактики, Е-Уголовное дело, High-tech policing, раскрытие преступлений, зарубежный опыт.

Abstract: This scientific article provides a comprehensive analysis of the administrative-legal, organizational, and tactical mechanisms of interaction of the operational-search service (OSS) of internal affairs bodies with other sectoral services of the system — investigation, crime prevention, patrol and post service, and forensic units. The role of the cohesion of investigative-operational groups (IOG), departmental information exchange, and "High-tech policing" methods in solving serious and particularly serious crimes in hot pursuit is scientifically substantiated. Analytical conclusions on the digitalization of inter-service interaction, in particular the integration of the "E-Criminal Case" and "E-Search" systems, are also presented. The advanced foreign experience of internal and inter-agency cooperation of police structures in the USA (Fusion Centers), the UK (NIM), Germany, and South Korea was comparatively studied, and specific scientific and practical proposals were developed for improving the national law enforcement practice of Uzbekistan.

Keywords: operational-search service, sectoral services, departmental interaction, investigation, prevention inspector, E-Criminal Case, High-tech policing, crime detection, foreign experience.

Ichki ishlar organlari (IIO) faoliyatining asosiy maqsadi fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini, jamiyat va davlat xavfsizligini ta'minlashdan iboratdir. Ushbu o'ta murakkab va serqirra vazifani biron-bir xizmat (bo'linma) yakka o'zi, boshqa sohaviy xizmatlardan ajralgan holda to'laqonli bajara olmaydi. Zamonaviy jinoyatchilik — transmilliy, uyushgan va yuqori darajada raqamlashtirilgan xususiyat kasb etayotgan bir sharoitda, tezkor-qidiruv xizmati (TQX) tizimdagi tergov, profilaktika, patrul-post xizmati (PPX) va ekspert-kriminalistika bo'linmalari bilan yagona organizm sifatida harakat qilishi hayotiy zaruratdir.

Tezkor-qidiruv faoliyati o'zining yashirinligi va noan'anaviyligi bilan ajralib tursa-da, uning yakuniy maqsadi — jinoyatni fosh etish va aybdorni jazolash tergovchining protsessual harakatlarisiz huquqiy oqibat keltirib chiqarmaydi. Xuddi shuningdek, profilaktika inspektorining kundalik axborotlarisiz yoxud kriminalistning ilmiy xulosalarisiz tezkor xodimning faoliyati "ko'r-ko'rona qidiruv"ga aylanib qoladi. Shu bois, idoraviy (sohaviy xizmatlararo) hamkorlikni to'g'ri tashkil etish, byurokratik to'siqlarni olib tashlash va jarayonni to'liq raqamlashtirish bugungi islohotlarning o'zagini tashkil etadi.

TQXning boshqa sohaviy xizmatlar bilan hamkorligi qonunchilik (JPK va "Tezkor-qidiruv faoliyati to'g'risida"gi qonun) doirasida quyidagi o'zaro manfaatli va uzviy yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

2.1. Tergov bo'linmalari bilan hamkorlik

Tezkor xodim va tergovchi o'rtasidagi hamkorlik jinoyatlarni fosh etishning harakatlantiruvchi kuchidir (Tezkor-tergov guruhi - TTG).

- **Vazifalar taqsimoti:** Jinoyat sodir bo'lgan voqea joyida tergovchi jarayonning "protsessual rahbari" hisoblanadi. U dalillarni qonuniy qotirish, bayonnomalar tuzish bilan shug'ullansa, tezkor xodim parallel ravishda "issiq izidan" qidiruvni boshlaydi, atrofdagi guvohlarni yashirin va oshkora so'roq qiladi, kuzatuv kameralarini o'rganadi va agenturaviy tarmoqni ishga soladi.

- **Tezkor ma'lumotlarni legallashtirish:** TQX tomonidan olingan maxfiy ma'lumotlar (masalan, telefon so'zlashuvlarini eshitish yoxud yashirin audio-video yozuvlar) tergovchi tomonidan JPK talablari asosida jinoyat ishi materiallariga dalil sifatida qonuniylashtiriladi (legallashtiriladi).

2.2. Huquqbuzarliklar profilaktikasi xizmati bilan hamkorlik

Profilaktika inspektori — hududdagi barcha aholini, xavf guruhidagi shaxslarni eng yaxshi biluvchi "yer xodimi"dir.

- **Axborot almashinuvi:** Uyushgan jinoyatchilik yoxud kiberjinoyat izlari ko'pincha mahallalardagi maishiy muammolardan boshlanadi. Profilaktika inspektori o'z hududida birdaniga boyib ketgan, shubhali shaxslar yig'iladigan xonadonlar, ijarada turuvchi noma'lum kimsalar haqidagi ma'lumotlarni zudlik bilan TQXga taqdim etadi. O'z navbatida, tezkor bo'linmalar xavfli retsdivistlarga oid tezkor xabarlarni profilaktika inspektoriga ularni nazoratga olish uchun uzatadi.

2.3. Patrul-post va Yo'l harakati xavfsizligi xizmatlari bilan hamkorlik

Og'ir jinoyatlar sodir etilganda (qotillik, bosqinchilik, transportni olib qochish) "To'sib ushlash" (Qorovul) maxsus rejalari doirasida PPX va YHXX xodimlari birinchi zarba qabul qiluvchi kuchga aylanadi.

- **Harakat tormozi:** TQX zudlik bilan jinoyatchining qiyofasi (fotosurati, kiyimi, mashina rusumi va raqami) haqidagi ma'lumotni radiouzel orqali ko'chadagi patrul xodimlariga uzatadi. PPX xodimlari esa hududni bloklaydi va tezkor xodimlarning ehtimoliy jinoyatchini ushlashida bevosita jismoniy (kuch) yordamini ko'rsatadi.

2.4. Ekspert-kriminalistika bo'linmalari bilan hamkorlik

Bugungi kunda jinoyat barmoq izlari (daktiloskopiya), DNK, ballistika yoxud raqamli izlar (IT-forenzika) tahlilisiz fosh etilmaydi.

- **Ilmiy-tezkor tahlil:** Voqea joyidan olingan har qanday iz ekspert tomonidan tekshirilib, ma'lumotlar bazasidan aynan kimga tegishli ekanligi aniqlanadi. Ekspert xulosasi tezkor xodim uchun qidirilayotgan shaxsning to'g'ri yoki noto'g'ri ekanligini tasdiqlovchi "kompas" vazifasini o'taydi.

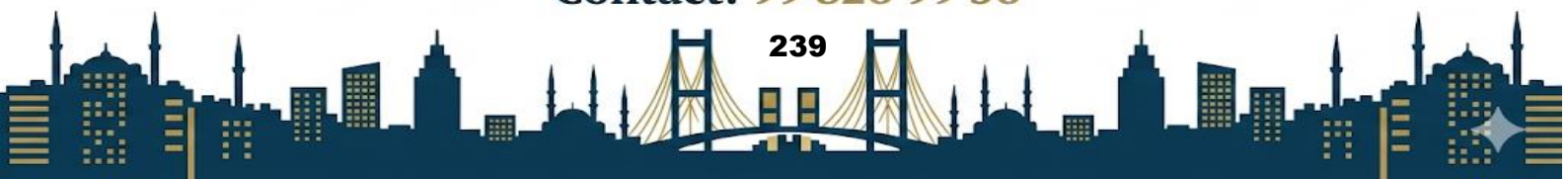
Ilgari xizmatlar o'rtasidagi axborot almashinuvi qog'oz ko'rinishida (aloqa xatlari, so'rovnomalar, topshiriqlar) yuritilgan bo'lsa, bu jarayon jinoyatchining qochib ketishi uchun katta vaqt berib qo'yar edi. Hozirda "High-tech policing" usullari va yagona raqamli makon bu to'siqni yo'q qilmoqda.

- **Yagona platforma — yagona maqsad:** "E-Jinoiy ish" platformasida tergovchi tomonidan kiritilgan ma'lumot (masalan, qidiruv e'lon qilish) dastur orqali bir soniyada barcha sohaviy xizmatlarning (chegara, YHXX kameralari, PPX planshetlari va TQX bazalari) tizimiga yuboriladi.

- **"E-Ma'muriy ish" bilan integratsiya:** Tezkor xodim planshet orqali "E-Ma'muriy ish"ga kirib, ma'lum bir manzildagi shaxslar necha marta ma'muriy javobgarlikka tortilgani, profilaktika inspektori tomonidan qanday xarakteristika berilgani bilan onlayn tanishadi, bu hamkorlikni qog'ozsiz va oniy tezlikda amalga oshirish imkonini beradi.

Ichki idoraviy va idoralararo hamkorlik bo'yicha xorijiy davlatlar yuksak darajadagi koordinatorlik (muvofiglashtirish) tizimlarini yaratgan:

- **Amerika Qo'shma Shtatlari (AQSh):** AQShda turli xil yurisdiksiyalar mavjud bo'lsa-da, og'ir jinoyatlar va terrorizmga qarshi kurashishda "Fusion Centers" (Birlashtirish markazlari) hamda "Joint Terrorism Task Forces" (JTTF) faoliyat yuritadi. Ushbu markazlarda tezkor xodimlar, patrul ofitserlari tahlilchilari va hatto

sogʻliqni saqlash xodimlari bitta binoda oʻtirib, real vaqt rejimida barcha bazalarni (Intranet) oʻzaro boʻlishadilar (Information sharing).

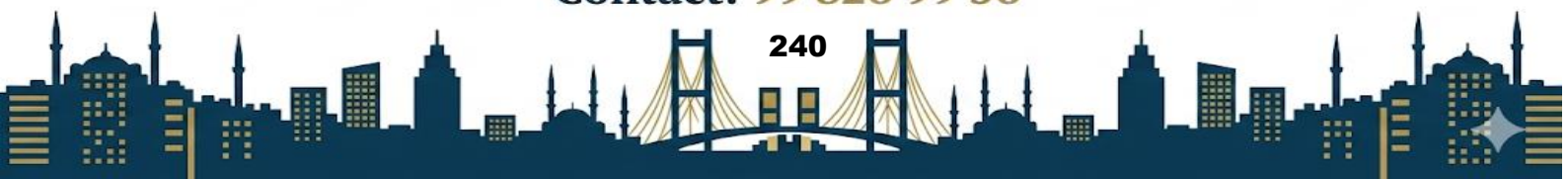
- **Buyuk Britaniya (UK):** Britaniya politsiyasining asosi "National Intelligence Model" (NIM - Milliy razvedka modeli) ga qurilgan. Koʻchadagi oddiy "Bobbies" (patrul) ham, mahalla ofitseri ham oʻzi koʻrgan shubhali holatni yagona aqlli bazaga kiritadi. Analitiklar va detektivlar (tezkor xodimlar) bu millionlab kichik ma'lumotlarni tahlil qilib, yirik jinoiy guruhlarini fosh etadilar. Ya'ni, axborot pastdan tepaga qarab uzluksiz oqadi.

- **Germaniya:** Germaniyada jinoyat politsiyasi (Kripo) va jamoat xavfsizligi politsiyasi (Schupo) vazifalari qat'iy ajratilgan boʻlsa-da, ular "INPOL" markazlashgan elektron tizimi orqali ulangan. Agar patrul xodimi koʻchada shaxsni toʻxtatsa, planshet orqali u nafaqat qidiruvdami yoki yoʻqmi ekanligini, balki ayni vaqtda qaysidir tezkor boʻlinma unga nisbatan yashirin kuzatuv olib borayotganini ham koʻradi (bunday holatda patrul uni qoʻrqitib yubormaslik uchun tekshiruvni tezda tugatadi).

- **Janubiy Koreya:** Janubiy Koreyaning "KICS" (Korea Information System of Criminal Justice Services) tizimi politsiyaning barcha xizmatlarini prokuratura va sudlar bilan birlashtirgan oʻta mutanosib ekotizimdir. Bu yerda TQX, tergov va profilaktika bir-biri bilan raqamli blokcheyn orqali bogʻlangan. Hech qanday qogʻoz soʻrovnomalar yuborilmaydi — tezkor xodimning kamerasidagi video toʻgʻridan-toʻgʻri tergovchining ish stolidagi jinoiy ish fayliga yuklanadi.

Tahlillar shuni koʻrsatmoqdaki, tezkor-qidiruv xizmatining samaradorligi uning tizimdagi boshqa qon-qardosh xizmatlar bilan qanchalik uygʻun va ochiq ishlashiga bevosita bogʻliq. Mavjud muammolarni bartaraf etish va idoraviy hamkorlikni xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

Birinchidan, IIV tizimida faoliyat yurituvchi barcha xizmatlarning izolyatsiyalangan (tarqoq) axborot bazalarini yagona "Yagona Operativ-Tahliliy

Boshqaruv Markazi" (AQShning Fusion Center modeliga o'xshash) platformasiga to'liq integratsiya qilish. Tezkor xodim tergovchining so'rovini kutmasdan, barcha ma'muriy, profilaktik va kriminalistik bazalarga qat'iy himoyalangan ruxsat (dostup) ga ega bo'lishini ta'minlash.

Ikkinchidan, IIV Akademiyasida kadrlarni tayyorlash tizimida "Xizmatlararo taktik hamkorlik" amaliy-simulyatsion o'quv poligonlarini kuchaytirish. Bunda bo'lajak tezkor xodimlar, tergovchilar, profilaktika inspektorlari hamda ekspertlar bitta jinoiy ssenariy doirasida (kompleks tarzda) o'zaro hamkorlikda qaror qabul qilish ko'nikmalariga o'qitilishi lozim.

Uchinchidan, Tezkor-qidiruv va tergov amaliyotidagi idoraviy hamkorlik bo'yicha professor-o'qituvchilar, magistr va mustaqil izlanuvchilar tomonidan olib borilayotgan yuridik va operativ-taktik tadqiqotlarni global fan muhitiga joriy etish. Tayyorlangan maxfiylik grifi olinib tashlangan o'quv-metodik qollanmalar, xorij tajribasini tahlil qiluvchi yuridik xulosalar va maqolalarni Open Journal Systems (OJS) tarmog'ida hamda Zenodo xalqaro ilmiy bazalarida ochiq e'lon qilish mexanizmini mustahkamlash.

To'rtinchidan, yurisprudensiya, jamoat xavfsizligi va TQF doirasida respublika va xalqaro miqyosda o'tkaziladigan ilmiy-amaliy anjumanlar materiallarini **SCOP.UZ** (Scientific Conference Open Proceedings) kabi zamonaviy milliy ilmiy platformalarda to'liq indeksatsiya qilish va tadqiqot ishlariga doimiy DOI (Digital Object Identifier) raqamlarini biriktirish maqsadga muvofiq. Bu O'zbekiston huquqshunoslik fanining xalqaro ko'rinuvchanligini oshiradi va sohaviy hamkorlikni ilmiy jihatdan asoslashga xizmat qiladi.

Xulosa o'rnida qayd etish joizki, jinoyatchilikka qarshi kurashish bitta "qahramon" xizmatning ishi emas. U murakkab mexanizm bo'lib, uning har bir tishli g'ildiragi (tergov, TQX, profilaktika, ekspertiza, PPX) bir maromda, o'zaro

uyg'unlikda va zamonaviy raqamli tezlikda aylansagina, jamiyatda adolat, tinchlik va qonun ustuvorligi to'laqonli ta'minlanadi.

REFERENCES:

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi. [Elektron resurs] // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, <https://lex.uz>.
3. O'zbekiston Respublikasining "Tezkor-qidiruv faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. 25.12.2012 yildagi O'RQ-344-son.
4. Xudoyberdiyev A.A. "Ma'muriy ishlarni yuritish kafolatlari va huquqni qo'llash amaliyoti". O'quv qo'llanma. – Toshkent: IIV Akademiyasi, 2024.
5. Masharipov T., Fayzullayev D. "Tezkor-qidiruv taktikasi va jinoyatlarni fosh etishning zamonaviy muammolari". – Toshkent: IIV Akademiyasi, 2024.
6. Qurbonov M. M. "Raqamlashtirish sharoitida jamoat xavfsizligini ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari va axborot tizimlarining ahamiyati" // O'zbekiston qonunchiligi tahlili jurnali. – Toshkent, 2024.
7. College of Policing. "Information Management and Inter-agency Cooperation Guidelines". HM Government, London, 2022.
8. Lee, H., & Kim, J. "Smart Policing and Multi-agency Digital Integration in South Korea". Asian Journal of Criminology, 2021.
9. Europol. "Intelligence-Led Policing and the Role of Fusion Centers in Europe". The Hague, 2023.
10. Omelchenko, O. A. "Vzaimodeystviye operativno-rozysknyx i sledstvennyx podrazdeleniy v sovremennyx usloviyax". Huquq va xavfsizlik jurnali, 2022.

